

Rozhovor 1 - Vojtěch

Na dětství moc vzpomínek nemám. Nemyslím si, že by bylo špatné. Prý jsem nerad chodil do školky, ale to už nevím, je to dávno. Nevadilo mi to tam.

První třída byla v pohodě, druhá už horší. Spolužáci byli nesnesitelní, nikdo se se mnou nechtěl bavit. Nikdy mě nepustili do své party. Přežíval jsem tam. Měl jsem jen jednoho kamaráda, který mi bral věci. Takže mě vlastně zneužíval, ale já jsem byl rád aspoň za něho.

V té době mi situace přišla normální. Tím, že si mě nevšíмали jsem se snažil projevovat humorem. Oni se však nesmáli vtipu, ale mně. To mi došlo až později. Začal jsem opovrhovat lidmi. Nemám teď za zlé spolužákům, jak se ke mně chovali, ale učitelům. Cítím, že mě tahle základní škola poznamenala. Možná i díky té zkušenosti dokážu poznat člověka, jaký je.

Co se týká učitelek, tak vůbec nespolupracovaly. Připadaly mi, že jsou ve škole z donucení. Nikdy mi nepomohly, nechávaly mě být a asi mě neměly rády. Byl jsem pro ně prostě zátěž, práce navíc. Měly své oblíbence a těm se věnovaly. Chovaly se ke mně arogantně, já jsem byl pro ně jen vzduch. Dělalý ze mne blbce. Před celou třídou mě zesměšňovaly tím způsobem, že se mě ptaly, co dělám v poradně a dalšími nevhodnými otázkami. Bylo mi neustále připomínáno, že nic neumím. Často jsem prožíval neúspěch. Když jsem byl ústně zkoušen u tabule, byl jsem neskutečně nervózní a potily se mi ruce. Říkaly mi doslovně, že jsem blbec. Teď už takový problém u tabule nemám, díky skvělému třídnímu kolektivu, ale to pocení mi zůstalo. Cítil jsem se jako méněcenný, podřadný, zbytečný. Prospěch mi byl jedno, připadal jsem si i tak chytřejší než někteří lidi okolo mne. S učením mi doma pomáhali rodiče, nejvíc asi taťka. Ve škole mi byly předhazovány úspěchy mojí starší sestry. Doma sem tam, asi jako v každých rodinách. Brzo pochopili, že nebudu jako ona a snažili se hlavně, ať na škole vydržím.

V té době, kdy se ke mně ve škole nechovali hezky, jsem jenom ležel. Bylo mi všechno jedno. Začal jsem dějící se skutečnosti pokládat za běžné. Přechával jsem tento čas sám. Nevěděl jsem, jak ze situace ven. Chtěl jsem se udusit, ale nešlo mi to. Zkoušel jsem nedýchat. Kolikrát jsem přemýšlel o tom, jak si vzít život. Když jsem viděl lano, probleskla mnou myšlenka oběšení. Říkal jsem si tehdy, že kdybych tu nebyl, bylo by mi to asi jedno. Moje existence mi přišla zbytečná. Vzpomínám si na jeden školní výlet, kdy jsme šli se školou na rozhlednu. V té výšce jsem tam tak stál a přemýšlel, jestli mám udělat ten krok do prázdna. Byla to tuším 4. třída, tedy období, kdy jsem přestoupil. Ten krok jsem nakonec neudělal, nejspíš kvůli rodině. Kdyby nebylo jejich lásky, péče, tak vůbec netuším, jak by to celé dopadlo.

Kdybych je neměl, už bych tu nebyl. To jediné mě doslova drželo nohama při zemi. Jsem jim vděčný.

Opravdu nerad na tady to celé období vzpomínám. O celé základní škole si toho dohromady moc nepamatuju a pokud nemusím, nechci vzpomínat. Cením si sám sebe, že jsem to zvládl. Dost jsem v tomto období pocíťoval, že se kvůli mně doma trápí. Doma se často hádali a já si myslel, že to bylo kvůli mně. Všechno jsem si tak nějak vztahoval na sebe a viděl jsem se jako zdroj konfliktů a sporů. Hlavou se mi honilo, že nikoho nechci otravovat. Nebyl nikdo, komu bych se svěřil. Měl jsem strach ze všeho. V té době byl tat'ka dlouho v práci a mamka chodila domů našťvaná z práce. Vnímal jsem to tak, že o mě není zájem, i když tomu tak nebylo. Bylo mi to však ve výsledku jedno. Problémy si od té doby řeším sám, nikomu nevěřím. Moje důvěra byla zlomena na první základní škole. Nechci svými problémy nikoho otravovat. Nechci od nikoho pomoc, každý si má pomoci sám. Nemyslím to tak, že bych nikomu nepomohl. Naopak, pokud by nešlo o poškození zájmu mého nebo ostatních, pomohl bych klidně i nepříteli.

Učitele z první základky si vůbec nepamatuju. Nepamatuju si moc ani tu školu. Nějaké nepříjemné zážitky si vybavuju, ale tváře, příjmení učitelů vůbec. Mám na tu školu blbé vzpomínky, tak si radši nic nepamatuju. Doteď nemám dobrý pocit, když jsem v blízkosti prvně navštěvované základní školy. Na druhou základní školu si pamatuju. Byl jsem přerázený v půlce 4. třídy. Ten moment si vybavuju. Tam jsem měl hned od začátku plnou pozornost učitelů, snažili se, starali se. Některé testy jsem třeba musel psát na počítači, což jsem do té doby neznal a připadal jsem si trapně, že mám výhody.

Chodíval jsem do zájmových kroužků. Vystřídal jsem toho plno, u ničeho jsem nezůstal dlouho. Všechno mě bavilo jen ze začátku, pak už ne. Omrzelo mě to. Volnočasové aktivity mi pomáhaly dočasně zapomenout na potíže ve škole, rozptýlilo mě to. V době, kdy jsem byl přerázen na jinou základní školu jsem chodil do tanečního kroužku, kde jsem měl možnost poznat svého budoucího spolužáka. Takže jsem už měl jednoho kamaráda. Pak jsem se ještě začal bavit s druhým. Vtipné na tom je to, že jsme byli všichni tři Vojtové.

Do konce 9. třídy jsem měl problém se adaptovat na nové lidi. Vnímal jsem se jako introvert už od začátku, byl jsem vždycky samotář. Proto když se podívám na první zprávu, co mi byla vystavena, kde se tohle vyvrací, tak se směju. A rodiče taky nejsou ambiciózní, jak se tam udává. Nikdy na mě nekladli nějaké přehnané nároky. Po většinu mé školní docházky se hlavně snažili, ať nepropadnu.

Lidé o mě říkají, že jsem negativista, to je však jenom moje osobní ochrana. Stráním se lidem, nedělají tak ze mě slabocha, jakým jsem byl. Nechci se už nikdy ocitnout v téhle roli.

Kvůli toho se ukřívám v bublině a na povrchu se můžu zdát nepřátelský. Otevřený jsem mezi svými kamarády. Nechci vnímat svět kolem sebe, unikám v hrách. Zažívám aspoň tady úspěch. Někdy to taky vypadá, že jsem egocentrický, ale nejsem. Je to moje obrana. Já věci cítím, prožívám, ale uvnitř. Nechci svými pocity někoho obtěžovat.

Výchova rodičů mi připadá dobrá. Snažili se ze mě vychovat dobrého člověka, což se jim snad taky povedlo. Dodnes válčím spíš s tatškou, co se týče technologií, konkrétně počítačových her. Tatka je v tomhle spíše zpátečnický. Technologie odstrkuje a nesnaží se je pochopit. Dialog s ním je zbytečný, prostě mi nerozumí. Při problému mi vše zakáže a tím vznikají další konflikty. Ve škole mi pořád pomáhá, za to jsem rád. Rád s ním i trávím volný čas, ale abych nepřeháněl zase tak vyhrocený vztah nemáme.

Díky hraní počítačových her jsem přežil základní školu. Jednak první, kde jsem prožíval těžké chvíle, tak i druhou, kdy mě učení prostě nebavilo. Počítačové hry mi přinášejí pocit úspěšnosti, což mi život a škola nepřinášeli a doteď nepřinášejí. S výjimkou dílen, které mě opravdu dost baví. Ve svém oboru jsem se našel. Konečně už vím, co od života chci.

V nynější škole na učňovském oboru jsem velmi spokojený. Nemohu si stěžovat, v oboru jsem se našel. Našel jsem svůj smysl života. Náš třídní učitel je skvělý. Naslouchá nám, je to fajn chlap. Měl jsem ho jako trenéra lukostřelby, takže ho znám už dýl a jsem na něho zvyklý. Nemám problém ho respektovat. Ve třídě máme úžasný kolektiv. Všichni máme stejný zájem, nejsme žádná elita.

Nechal jsem staré za sebou, nechci mít nic společného s tím, co mi staré připomíná. Ale tu skutečnost, že mě první základní škola dost negativně ovlivnila nevyvracím. Moje důvěra v lidi byla nejranějšími událostmi silně narušena. Postupně se však k lidem stávám více důvěřivější.

Doma přípravě do školy moc nedávám. Nejsem učící se typ, jako sestra. Nebaví mě to. Mám radši dílny, proto si z nich vše pamatuju. Jednoduše co mě baví, to si pamatuju. Co ne, automaticky zapomínám. Když přemýšlím, musím se houpat nebo poslouchat hudbu. Nátlak ignoruju, na ten já neumím fungovat. Musím si vytvořit svůj vlastní systém.

Dřív jsem dost ztrácel věci. Kolik tělocviků jsem někde nechal, kšiltovek, s vyjmenováváním bych tu mohl být do zítřka. Několikrát jsem taky dostal vyhubováno i za to, že je mi to jedno. Já se tak možná tvářil, ale ve skutečnosti mi to jedno nebylo a trápil jsem se kvůli toho. Teď takové problémy nemám. Také nemám problém s dodržováním školních povinností a časového harmonogramu.

Měl jsem vždycky problém s krátkodobou pamětí. Naučil jsem se s tím však pracovat. Potřebuju si vždycky vytvořit nějakou techniku, kdy se mi informace přenesou do dlouhodobé paměti. Třeba když mi někdo něco řekne hned si to zapíšu a dám na viditelné místo.

Mám teď problémy s častými bolestmi hlavy a zvracením. Začalo mi to až teď. Nevím, co to může být. Byl jsem i v nemocnici, dělali mi všechna možná vyšetření, ale na nic nepřišli.

Rozhovor 2 – matka Vojtěcha

Základní informace

Mám vystudovanou vysokou školu ekonomickou. Manžel má učňovský obor truhlář, následně se rekvalifikoval do strojírenské oblasti (obor obráběč kovů). Dcera momentálně studuje vysokou školu.

Já jsem nikdy neměla ve škole nějaké zásadní problémy s učením. U dcery jsme tyto obtíže taky nikdy neřešily. Podle manželových sešitů ze základní školy se domnívám, že má Vojta tyto obtíže po něm. Sám tvrdí, že na nižším stupni základní školy pociťoval problémy se psaním. V té době se tyto obtíže moc neřešily. Dodnes má však problémy s rozpoznáním písmen b x d, čísel 9 x 6 a další. Má taky problémy se sluchovou pamětí. Co někdo řekne, on ihned zapomíná, pokud si to hned nezapiše. U písma manžela a Vojty nepoznám rozdíl, mají taktéž stejný úchop při psaní.

Těhotenství a porod

Jednalo se u mě o druhé těhotenství, které se nějak významně nelišilo od předchozího. Pouze v 15. týdnu jsem byla hospitalizovaná v důsledku mírného krvácení, během kterého jsem po celou dobu užívala diazepam. O jeho užívání se jsem se dozvěděla až z propouštěcí zprávy. Neptala jsem se, co mi lékaři podávali, důvěřovala jsem jim. V té době nebyl internet tak dostupný jako dnes. Až jsem si v nějakém čase studovala, co jsem to vlastně užívala, zděsila jsem se. Dozvěděla jsem se, že je diazepam určen proti úzkostem, které jsem já však žádné neměla, stejně tak ani křeče. Celý týden jsem se v nemocnici cítila úplně utlumená, už teda vím proč. Dál jsem zjistila, že je velmi rizikové požívat tento lék na začátku těhotenství, na což mě také nikdo ani v nejmenším neupozornil. A už vůbec se tento lék nemá užívat týden, jak tomu bylo u mne. Jestli tím byl můj syn nějak ovlivněný netuším.

V 7. měsíci jsem při odchodu z domu zakopla, následkem toho jsem si po pádu nalomila zánártní kost. Vše, co souviselo s těhotenstvím bylo v pořádku, jen jsem musela chodit s berlemi, což v pokročilém stádiu těhotenství nebylo snadné. Podstoupila jsem v rámci vyšetření rentgen, kdy mě však můj gynekolog ujistil, že v takovém stádiu těhotenství je riziko poškození dítěte prakticky nulové.

Porod proběhl velmi rychle a bez problémů. Jediné, co bylo zvláštní byla plodová voda, která byla zkalená. Byli přivoláni lékaři, kteří usoudili, že je vše v pořádku.

Dětství

Vojta byl jako malý neklidné, nepozorné, hyperaktivní dítě. Po druhém roce trpěl záchvaty vzteku. Jediné, co na něj zabíralo bylo pevné objetí, při kterém se po nějaké době uklidnil. Nevěděl, co sám se sebou. Až byl větší, naučil se s tím trochu pracovat. Našel si svůj koutek, kde se vyvztekal. Byl také dost plačtivý.

Nedokázal sedět v klidu, pořád musel něco dělat. S nepozorností měl problém při dívání se na pohádky. Díval se pár minut a pak začal běhat kolem křesla. U říkanek taky vydržel vždy jen pár sekund, neměl je rád. V obchodě nám utíkal, nedokázal sedět v nákupním vozíku. Nedokázal něco přerušit a začít dělat něco jiného. To má dodnes.

Když jsme měli nějakou rodinnou oslavu, měl problém si sednout k plnému stolu. Lezl často pod stůl a nechtěl s námi sedět. To stejné sedět s námi potom v obýváku, vždycky se někde zašil. Byl rád sám. Nedělalo mu dobře, když byl obklopen mnoha lidmi. Měli jsme problém ho dostat ven z domu a pak naopak zase zpátky domů. Chtěl si všechno dělat podle sebe. Nechtěl spát jinde než doma. Byl šíleně ukňouraný, nerad chodil ven a potom zase nechtěl z venku odejít domů.

Měl problém s chozením do školky. Vodila ho prababička až na 8 hodin a po obědě ho většinou vyzvedávala. Do školky nechtěl, dělal scény a zkrátka byl problém ho dostat ven z domu. Když už byl ve školce, tak byl v pohodě. Chodil celé 4 roky do školky nerad. Nikdy si no to nezvykl. Nerad vystupoval ze své komfortní zóny. Kamarády ve školce měl, nestranil se kolektivu. S dětma si hrál, nebyl úplný sólista. Dokázal si hrát i sám se sebou. Vystačil si většinou sám, nikoho k sobě nepotřeboval. U své aktivity pozornost udržet dokázal. Nebyl ale schopný přerušit jednu činnost a zaměřit se na druhou. To má dodnes.

Padaly mu hračky z ruky asi do 2 let. Měl všechny autíčka potlučené, ale nedělal to schválně. Od malička používal ke kreslení černou pastelku, malování mu šlo. Nikdy nevymaloval. Měl problém se všemi hračkami, co vydávaly zvuk. Šlo vidět, že ho lákají, zajímají, ale bál se jich. Bál se i vysavače.

Jako malý byl ve vztahu ke mně kontaktní. Řekla bych, že jsem ho objímala hodně a on sám tento kontakt vyhledával a byl mu příjemný. Nikdy jsem neměla pocit, že by byl odtazitý.

Škola

Při zápisu do první třídy byl doporučen odklad. Nepoznal rozdíl mezi dlouhý a široký. Pletl si některé pojmy. Špatně mluvil, chodili jsme s ním na logopedii. Za odklad jsme byli rádi, opravdu nebyl na školu zralý. Navíc měl ošklivý ekzém na rukách. Ten mu záhadně zmizel o rok později při nástupu do školy.

V první třídě se mu vystřídaly dvě třídní učitelky. Pak měl každý rok jinou. Dostával dvojky z výtvarky, hudebky a postupem času dvojky vystřídaly trojky. A to i u dalších předmětů. Doma jsme se mu snažili pomoci se školou. Nejvíce manžel, který se s ním každý den po škole učil. Nemyslím si, že bychom Vojtovi někdy dávali najevo, že není ve škole tak úspěšný jako dcera. Brali jsme to tak, že každý nemusí mít výborný prospěch.

Že u něho ve škole něco není v pořádku jsme si všimli my a vyhledali pomoc pedagogicko-psychologické poradny. To však bylo zbytečné. Ze zprávy vyšlo, že je Vojta naprosto v pořádku a chyba je na naší straně. Spíš tedy manžela v roli ambiciózního otce, který pomoc vyhledal. Nevěděli jsme co dál dělat, ale se zprávou jsme absolutně nesouhlasili. Jak byl Vojta ve třetí třídě vyměnil se personál v poradně, a tak jsme tam šli znova. Nová diagnostika potvrdila naše domněnky o tom, že náš syn má nějaké obtíže. Ovšem ani tento fakt nepřiměl učitelky ke změně. Odmítly respektovat Vojtovy problémy. Škola na mě působila dojmem, jako by měla pocit nedotknutelnosti. Vedli jsme s nimi neustálé spory. Nikdy nezapomenu na jeden z mnoha telefonátů, kde mi třídní učitelka řekla, že náš Vojta je podprůměrný a v jejich škole nemá co dělat. Ukazovala na něho jako na blbečka. Myslela si o něm, že jeho problémy vychází z lenosti, pomalosti a znučenosti při hodině. Moc nám ohledně toho, co se dělo ve škole neříkal. Celkově byl a doteď je velmi uzavřený. Nejvíce komunikuje se mnou a babičkou. Něco málo ohledně událostí na první základní škole nám řekl. To však jen proto, že už byl opravdu hodně na dně. Na Vojtovi byl znát jakýsi vnitřní neklid. Z mnoha negativních událostí ve škole si pamatuju zkoušení před tabulí, kde ho učitelka zesměšňovala. Měl strach ze selhání před celou třídou. Dále se ho před celou třídou ptala, co dělá v poradně a nechovala se zkrátka profesionálně. Když bylo potřeba donést do třídy bedny s ovocem, které děti dostávaly v rámci školního projektu, Vojta nemohl. Podle paní učitelky blbě děti nemohly.

Vojta nezvládal psát testy do malého deníčku, z toho důvodu jsem žádala paní učitelku, aby mu vypracovávala nějaké doplňovačky namísto diktátu nebo předpřipravené testy. To stejné doporučovalo středisko. Byla jsem odmítnuta. Neprojevila žádný zájem, natož snahu. Prý by ji to zatížilo. Proto jsem já doma pro Vojtu vypracovávala testy, které mu pak dávala v hodině.

Spolužáci na Vojtu reagovali zřejmě podle toho, co viděli od paní učitelky. Vzpomínám si na jednu neradostnou událost, kdy Vojta přišel domů celý červený. Tvrdil mi, že je mu špatně a nic nechtěl říct. Dcera se ve škole vyptávala jeho spolužačky, která jí řekla, že paní učitelka je místo tělocviku poslala ven stavět sněhuláky a dávala na ně pozor přes okno sborovny. Děti místo stavění sněhuláků dávaly sněh Vojtovi všude možné. Když jsme za ním přišli s tím, že o tom víme, tak nám nic nepopřel.

V tomto nelehkém období Vojta chodil pouze v černé barvě. Měl jednu svou oblíbenou černou mikinu s kapucí, kterou nesundával. Vojta krásně maluje. V dětství volil primárně černou pastelku, dnes taky tmavší barvy a ke kresbě volí pochmurné motivy.

Už jsme nevěděli, co dělat. Na naši žádost byla svolána schůzka, kde byl výchovný poradce, zástupkyně ředitele a třídní učitelka. Připadali jsme si tam jako pitomci. Ve výsledku se nic nevyřešilo.

Začala jsem se snažit o Vojtovo přerazení na jinou školu, a to právě po telefonátu s třídní učitelkou, o kterém jsem se již zmiňovala. Ovšem k mému překvapení se ho jeho tehdy současná základní škola nechtěla vzdát. Měla za něj totiž příjem, jelikož chodil na „čtení“, za které dostávala příspěvek. Ve Vojtově 4. nebo 5. třídě, to už si přesně nevybavuji, se mi podařilo jeho přerazení na jinou základní školu. Byl to však boj, nebylo to vůbec jednoduché.

Když jsme pak někdy jeli autem kolem školy, Vojta se příkrčil. Nemyslím si, že by si tuto reakci nějak uvědomoval. Nechtěl, aby ho někdo viděl. Pořád měl nejspíš strach. Pokud někam šel a měl projít kolem základní školy, kterou navštěvoval jako první, zvolil delší cestu. Vyhýbal se jí!

Současnost

Nyní se nám Vojta jeví jako by pořád utíkal pryč od reálného světa do toho virtuálního. Prosedí u počítače několik hodin denně. Když přijde domů ze školy odhodí tašku a zavře se v pokoji. Ven vyjde jen v nejnutnějších případech. Když nejde do školy, tak u něho prosedí celé dny. Kamarádů moc nemá. Všechny koníčky vystřídal za počítač. Nejvíce to vadí manželovi. Nevybavuji si, že by někdy o první základní škole mluvil. Tomu tématu se vyhýbá. Nepamatuje si učitelky, které se k němu nechovaly pěkně. Dodnes u něho vidím strach z nových věcí, nevěří si. Stále mi připadá, že má strach ze selhání, ale ne tak, jako dřív. Snaží se s tím pracovat.